

Võ Sa Hà 'đi hoang vào lũng núi'

Tập thơ "Cánh chim về núi" của Võ Sa Hà (NXB Hội nhà văn, 2004) thật dày dặn và đầy ấn tượng. Với 95 bài thơ, Võ Sa Hà đã thể hiện một cách tài hoa và sâu sắc bức chân dung tâm hồn của chính mình và bày tỏ tình yêu quê hương mặn nồng, tha thiết.

Thơ Võ Sa Hà buồn lắm, đau đáu một nỗi niềm hoài niệm, ngậm ngùi và đơn côi. Một lần Về quê, anh viết thế này:

Cơn gió ngã xuống cánh rừng
Dòng sông khóc gào gọi mẹ
... Mẹ ở đâu sợi khói lá giữa chiều
Chút yên tĩnh đi hoang vào lũng núi
... Rẽ ngang cơn mơ, ta dừng lại chốn này
Trước mộ mẹ
một mình ta
không khóc!

(Về quê)

Võ Sa Hà nói là không khóc, nhưng những câu thơ lại đầm đìa nước mắt, lạ thay! Và đây nữa, trong Lời ru của những đứa con, anh viết rằng:

Những người mẹ xấu số
Chưa ru hết lời ru đã ra đi
Những đứa trẻ bơ vơ
Mơ bóng mẹ suốt cuộc đời dằng dặc
... Lang thang tìm mẹ tận cuối trời...

Rồi anh viết tiếp:

Những vần thơ gai rợn tim người
Những bức tranh bàng hoàng nhân loại
Những ca khúc thế gian còn hát mãi
Từ các nấm mồ vọng lên...
... Ôi lời ru của những đứa con mồ côi
Ôi bài ca của những linh hồn đơn côi!

Thơ ấy không cô đơn không viết được. Thơ ấy gọi một đồng cảm lớn, một chia sẻ lớn, như bàn tay đang chìa ra trước thế gian!

Thơ Võ Sa Hà không điệu dàng, không làm dáng. Anh giản dị trong ngôn ngữ tự chất lọc và nhiều sáng tạo. Anh làm thơ như người kể chuyện, mà chuyện của anh về nỗi người, nỗi đời đau xót vô cùng. Chẳng hạn, anh kể về em gái của anh thế này: Mặt em sáng như vàng trắng/ Tung tăng em đi vào đại học/ Ra trường em về xóm núi/ Thế là anh em xa nhau... Và rồi:

Được tin vội về tìm em
Thân hình tong teo xơ xác

Mái đầu chòm tóc bạc
Vai gầy cơn gió thổi nghiêng

Đâu rồi mồm mĩm ngày xưa
Cô giáo làm gì nên tội
Thằng chồng nghiện hút, du côn
Hành hạ em tôi sớm tối

Cái thằng em rể "nghiện hút, du côn" kia đã hành hạ em anh đến chết, để thơ anh nước nớc:

Một chiều mẹ đã ra đi
Em cũng dần dần khô héo
Lá vàng gọi lá xanh theo
Hai mảnh khăn tang bắt chéo...

(Em tôi)

Đọc những câu thơ ấy, chỉ có đá mới không ứa lệ. Và tôi tự hỏi, thơ là gì mà có thể làm cho lòng người xa xót thế? Võ Sa Hà đi miên man trong nỗi đau của kiếp người, đến nỗi một ngày kia, đứng trước tượng đá nàng Tô Thị, anh suy nghĩ và cảm thức rằng: Hàng triệu người đến thương nàng Tô Thị/ Có hay đâu nàng hạnh phúc nhất đời/ Nàng còn hơn vạn người vợ trẻ/ Chồng đã bỏ mình nơi mặt trận xa xôi... Và nhà thơ suy tưởng:

Nàng Tô Thị còn được làm thân đá
Để ngàn năm nhân thế đến cúi đầu
Những người vợ bằng xương bằng thịt
Đến bao giờ hóa đá nỗi đau?

(Dưới chân đá Vọng Phu)

Thơ ấy là thơ của một nhà thơ đích thực. Cũng có lúc Võ Sa Hà bỗng hồn nhiên và mơ mộng lắm. Chỉ tiền các bạn học trò của mình đi vào cuộc đời rộng lớn mà anh cảm thấy mình đang mất đi một điều gì to tát lắm. Và anh viết:

Đứng nhìn chỉ đứng nhìn thôi
Em đừng quay lại làm tôi giật mình
Em đi dù chậm dù nhanh
Hồn tôi vẫn dính bóng hình của em...

(Đứng nhìn)

Hồn thơ đa cảm, đa tình ấy làm ta tin được, bởi trong thẳm sâu của tâm hồn mỗi người cũng có chung một niềm đồng vọng. Có lúc, Võ Sa Hà nói những lời đại ngôn, những lời chỉ tình yêu mới nói:

Bầu trời xanh vẫn dài rộng nhường kia
Anh gọi tên em từ triệu năm xưa
Triệu năm sau còn gọi
Anh ngã gục rồi
Hồn nhập vào đá núi
Chốn sa mù anh vẫn gọi tên em!

(Gọi tên em)

Nhìn thoáng qua, cứ ngỡ thơ Võ Sa Hà chỉ là những lời nói hồn nhiên, không dụng công trong việc tu từ, lập tứ, nhưng thực ra không phải vậy. Có những bài thơ, những câu thơ Võ Sa Hà viết rất kỹ càng, kỹ từng lời, từng chữ. Chẳng hạn:

Mùa thu ấy cuối cơn mưa buồn lắm
Em cùng tôi rời núi xuống đồng bằng
Và thế là em đi, đi xa mãi
Tôi một mình trơ trọi với mệnh mông

Rồi đây nữa:

Mùa thu ấy Bằng Giang ròn sóng nước
Mã Phục rung trong gió lạnh biên thù
Pháo đài cổ lóang ánh trắng xanh mướt
Núi Sa Hà u uất tiễn tôi đi

(Mùa thu ấy)

Có thể thấy trong những câu thơ trên một tâm hồn thi sĩ nhiều pháp phông, lo âu. Đó là thơ của một người thơ đích thực!